

PK-YRITYKSEN VEROSUUNNITTELU

Varojen jako osakeyhtiöstä

Pikkuaho Samuli

Opinnäytetyö
Kauppa, hallinto ja oikeustieteet
Liiketalouden koulutusohjelma
Tradenomi (AMK)

2017

Kauppa, hallinto ja oikeustieteet
Liiketalouden koulutusohjelma
Tradenomi

Tekijä	Samuli Pikkuaho	Vuosi	2017
Ohjaaja(t)	Satu Valli		
Työn nimi	Pk-yrityksen verosuunnittelu		
Sivu- ja liitesivumäärä	31		

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää osakeyhtiömuotoisen pk-yrityksen käytettävissä olevia keinoja verosuunnitteluun. Työssä tutkittiin, kuinka merkittävää hyötyä verosuunnittelulla saadaan ja miten yrittäjä voisi lähteä suunnittelemaan verotustaan varoja jaettaessa.

Teoriaosuudessa käytettiin sekä kirjallisia että verkkolähteitä. Niiden avulla pyrittiin selittämään verosuunnittelussa käytettäviä keinoja yksinkertaistetusti ja selkeästi. Työn tutkimusosuus suoritettiin kvalitatiivisena tutkimuksena. Tutkimuksessa käsiteltiin kuvitteellista osakeyhtiötä, jonka verorasitusta laskettiin muutamassa eri tilanteessa. Esimerkitapauksen kautta havainnollistettiin myös muita verosuunnitteluun liittyviä käsitteitä.

Tutkimustuloksien perusteella verosuunnittelulla voidaan keventää verotaakkaa varsin merkittävästi, riippuen tietysti yhtiön koosta. Varojen jakotavan osalta pohdittavaa on ennen kaikkea palkan ja osingon välillä. Johtopäätöksenä täytyy kuitenkin korostaa tapauskohtaisen suunnittelun ja laskennan merkitystä.

Avainsanat verosuunnittelu, verotus, osinko, osakeyhtiö, kvalitatiivinen tutkimus

School of Business and Culture
Degree Programme in Business
Administration
Bachelor of Business Administration

Author	Samuli Pikkuaho	Year	2017
Supervisor	Satu Valli		
Subject of thesis	Tax planning for small and medium-sized enterprises		
Number of pages	31		

The main objective of this thesis was to clarify the most common tax planning methods for small and medium-sized enterprises. The subject was limited to limited liability companies. The thesis examined how beneficial a simple tax planning could be when sharing funds and what kinds of tools the entrepreneur has at the beginning.

The theoretical part of the thesis is based on tax planning literature and web sources. The research part of the thesis was implemented as a qualitative study. The tax amount of a few different situations was calculated using a fictional limited liability company. The same company served as an example in other tax planning concepts.

Based on the results of the study, tax planning could provide significant reduction in taxes. The exact amounts depend mainly on the size of the company. A limited liability company has many ways to share funds. The distribution between a salary and a dividend above all must be considered. The examples are indicative; therefore, calculations should always be made in the current situation.

Key words

tax planning, taxation, dividend, limited liability company, qualitative research

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
1.1 Opinnäytetyön tavoitteet ja rajaus.....	6
1.2 Tutkimusmenetelmän valinta ja perustelu.....	6
2 VEROSUUNNITTELU	8
2.1 Verosuunnittelu käsitteenä.....	8
2.2 Yritysmuodon valinta.....	8
2.3 Osakeyhtiön verotus	9
3 VAROJEN JAKO OSAKEYHTIÖSTÄ	11
3.1 Tase.....	12
3.2 Nettovarallisuus	12
3.3 Matemaattinen arvo	13
3.4 Osakaskohtaiset oikaisut	14
3.5 Osinko.....	15
3.6 Omistajayrittäjän palkka.....	15
3.7 Työpanokseen perustuva osinko	16
3.8 Peitely osingonjako.....	17
3.9 Omien osakkeiden osto	17
3.10 Vapaan oman pääoman rahasto	18
3.11 Luovutusvoitto ja -tappio.....	19
3.12 Omistuksen hajautus	20
4 CASE: ESIMERKKI OY	21
4.1 Vertailua palkan ja osingon välillä	23
4.2 Vanhan osakaslainan verorasitus	26
4.3 Hajautuksen vaikutus.....	26
4.4 Hankintameno-olettaman hyödyllisyys.....	27
5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	28
LÄHTEET	31

1 JOHDANTO

Viime vuosina verosuunnittelusta on uutisoitu varsin paljon. Enimmäkseen kyseessä ovat olleet ääritapaukset, joissa suunnitelun taso on viety äärimmilleen maksimaalisen verohyödyn saavuttamiseksi. Tämä on luonut koko käsitteelle negatiivisen kaiun. Kuitenkin verosuunnittelu on täysin luonnollinen osa yrityksen taloushallintoa, eikä siinä normaalesti ole mitään arveluttavaa. Tämän työn perimmäinen tavoite on avata kyseistä käsitettä yksinkertaistetusti ja selkeästi.

Opinnäytetyöni aiheena on pk-yrityksen verosuunnittelun keinojen selvittäminen, koska näen sen kiinnostavana ja ajankohtaisena aiheena. Keskityn pieniä ja keskisuuria osakeyhtiöitä koskeviin keinoihin varojen jakoa painottaen. Tutkimus antaa valmiuksia ymmärtää paremmin taloushallintoa ja sitä, miten verosuunnittelu siihen liittyy. Kiinnostava kysymys on myös se, kuinka paljon verotaakkaa voidaan näillä keinoilla keventää. Pohdinta kohdistuu muutaman yleisen keinon hyödyllisyyteen.

Käytän työssäni sekä kirjallisia että verkkolähteitä. Verosuunnitteluun pureutuvien lähteiden lisäksi käytän esimerkiksi suoraan Verohallinnon sivuilta löytyviä verosäädöksiä ja ohjeita ajantasaisten tietojen varmistamiseksi. Verotuksessa kun tapahtuu pieniä muutoksia jatkuvasti. Suuntaa antavana opinnäytetyönä voisi mainita esimerkiksi Niina Tuppuraisen (2013) ”Osakeyhtiön ja sen osakkaan verotus sekä verosuunnittelu”. Yhtiömuodoista työ on kohdistettu pieniin osakeyhtiöihin. Läpi teorioisuuden runkona toimii Matti Vilkkumaan (2014) ”Yrityksen osinko-opas” sekä Matti Kukkosen ja Risto Waldenin (2011) ”Pk-yrityksen verosuunnittelu”. Lähdemateriaalissa huomioidaan tietojen tuoreus vertaamalla ennen kaikkea prosentteja Verohallinnon tuoreimpiin lukuihin.

Tutkimuksessa käytetty esimerkkiyhtiö omaa kohtalaisen suuren nettovarallisuuden mahdollistaen asioiden laaja-alaisemman havainnollistamisen. Tulokset auttavat pieniä ja keskisuuria osakeyhtiöitä verosuunnittelussa. Pk-yrityksillä tarkoitetaan tässä yhtiöitä, joiden henkilöstömäärä on alle 250 ja vuosiliikevaihto enintään 50 miljoonaa euroa tai taseen loppusumma enintään 43 miljoonaa euroa (Euroopan komissio 2003). Tämän tutkimuksen kautta voi verotuksen koukeroista tietämätönkin saada käsityksen, mitä verosuunnittelu tarkoittaa.

1.1 Opinnäytetyön tavoitteet ja rajaus

Opinnäytetyön tavoitteena on selvittää lähdemateriaalin kautta, mitä verosuunnittelu tarkoittaa käytännössä ja mistä suunnittelussa voisi lähteä liikkeelle. Tutkimuksen avulla saadaan suuntaviivoja sille, kuinka paljon verotaakkaan pystytään yksinkertaisella verosuunnittelulla vaikuttamaan. Tutkimus on rajattu koskemaan vain pienimpiä osakeyhtiömuotoisia yrityksiä. Työ keskittyy hyvin perinteisiin tapoihin verojen suunnittelussa paremman ymmärrettävyyden sekä käytettävissä olevien resurssien vuoksi. Työssä käydään läpi suurin osa yleisimmin käytettävissä olevista keinoista. Aihe on rajattu lähes täysin varojen jakoon ulos yrityksestä. Lopputulosten kautta päästään selville, millaisia muutoksia näillä keinoilla saadaan verorasitukseen.

Vertailtavien laskelmien kautta pyritään luomaan yleiskuva yksinkertaisella verosuunnittelulla saatavasta hyödystä. Laskelmat myös selkeyttävät muutoin hie-man vaikeaselkoista asiaa. Luvut tulevat kuvitteellisen Esimerkki Oy:n tilanteista.

1.2 Tutkimusmenetelmän valinta ja perustelu

Opinnäytetyö toteutetaan kvalitatiivisena, eli laadullisena tutkimuksena. Valittu menetelmä sopii tähän erinomaisesti, sillä laadullisen tutkimuksen perusteella pyritään ymmärtämään kohteen laatua, ominaisuuksia ja merkitystä. Tutkimusstrategian osalta tapaustutkimus on varmasti tätä tutkimusta parhaiten kuvaava, perustuuhan koko työ yksityiskohtaisiin laskelmiin yksittäisestä yhtiöstä. (Laadullinen tutkimus 2015; Hirsijärvi, Remes & Sajavaara 2009, 134–135.)

Kokonaisuudessaan työn tarkoitusta voisi kuvailla kartoittavaksi. Kartoittavalle tutkimukselle ominaista on selvittää tapahtumien kulkua ja selventää vähän tunnettuja ilmiöitä. Yleensä tämänkaltaiset tutkimukset ovat juuri laadullisia. Kvalitatiiviseen tyyliin tämä tutkimus pyrkii kuvaamaan todellista tilannetta mahdollisimman selkeänä kokonaisuutena. (Hirsijärvi ym. 2009, 134–135, 137–139, 160–161.)

Kvalitatiivista tutkimusta on loppujen lopuksi erittäin vaikea yksiselitteisesti määrittellä. Tutkija on kuitenkin siinä korviaan myöten mukana, ja siten tällainen tutkimus on aina osittain subjektiivinen. Tutkijan käsitys tutkittavasta asiasta vaikuttaa

vahvasti tutkimukseen. Tätäkin työtä lukiessa on hyvä muistaa, että tulokset ovat tapauskohtaisia ja liiallinen yleistäminen on vaarallista. (Hirsijärvi ym. 2009, 162–164.)

2 VEROSUUNNITTELU

2.1 Verosuunnittelu käsitteenä

Verosuunnittelulla tarkoitetaan verotusta ajatellen edullisemman vaihtoehdon valitsemista. Verosuunnittelu tapahtuu yrityksissä muun muassa yhtiömuodon valinnassa, investointipäätöksissä, jaossa ansio- ja pääomatuloihin sekä rahoitus-tavoissa. Verosuunnittelu voidaan jakaa strategiseen ja operatiiviseen tasoon. (Vilkkumaa 2014, 187–189.)

Strategiseen tasoon sisältyy esimerkiksi yhtiömuodon valinta ja omistussuhteet. Operatiivinen suunnittelu on käytännönläheisempää, ja siihen sisältyy muun muassa verosäädösten muutosten huomioiminen, kuten myös taloudellisten toimien oikea-aikaisuudesta huolehtiminen verotusta ajatellen. (Vilkkumaa 2014, 187–189.)

2.2 Yritysmuodon valinta

Vaikka tässä työssä keskitytään osakeyhtiöön, on syytä huomioida, että ensimmäinen tärkeä vaihe verosuunnittelussa on yritysmuodon valinta. Eri yritysmuodoissa on selviä verotuksellisia eroja. Perinteisesti yrittäjä voi valita toimintamuodoksi yksityisliikkeen (toiminimi), henkilöyhtiön (avoin yhtiö tai kommandiittiyhtiö) tai osakeyhtiön. Lisäksi tarjolla on osuuskuntana toimimisen mahdollisuus, mutta tätä ei tässä työssä huomioida. (Kukkonen & Walden 2011, 16.)

Osakeyhtiö eroaa selvästi muista vaihtoehdoista niin, että sitä verotetaan yhteisönä. Vero siis peritään yhteisöltä eikä suoraan omistajilta. Toisin on toiminimen toiminnassa, jota verotetaan liikkeenharjoittajan tulona. Henkilöyhtiöitä, eli avointa yhtiötä ja kommandiittiyhtiötä, verotetaan myös samaan tapaan omistajien tulona. (Kukkonen & Walden 2011, 16.)

Lisäksi näitä kaikkia yritysmuotoja voidaan verottaa useamman verolain mukaan. Vaihtoehtoja ovat elinkeinoverolaki, tuloverolaki sekä maatilatalouden tuloverolaki. Tämä tarkoittaa, että yrityksellä voi olla useita eri tulolähteitä, joita verotetaan erikseen. Kun yritys haluaa esimerkiksi vähentää aiempia tappioita verotuksessaan, täytyy se tehdä tulolähteet huomioiden. (Kukkonen & Walden 2011, 16.)

Omistajayrittäjän tulojen verotus tapahtuu ansiotuloa ja pääomatuloa verottamalla. Ansiotuloa verotetaan progressiivisesti, jolloin veron määrä nousee tulojen mukana. Pääomatuloa puolestaan verotetaan suhteellisesti, eli veron prosentuaalinen määrä on sama riippumatta tulon määrästä. Nämä kaksi tuloa vahvistetaan erikseen, jonka vuoksi niiden netottaminen on mahdotonta verovuosikohtaisesti. Myös esimerkiksi toiminnan tappio täytyy vahvistaa tai vaatia vähennettäväksi pääomatuloista ennen kuin verovuodelta toimitettava verotus päättyy; myöhemmin se ei onnistu. (Kukkonen & Walden 2011, 17.)

Vaikka yritysmuodon valintaa on tärkeää miettiä jo yritystoiminnan aloitusvaiheessa, sitä voi vielä muuttaa vuosien varrella. Esimerkiksi verosäännösten muutos voi antaa pätevän syyn yhtiömuodon muutokselle myöhemmässä vaiheessa. Myös sukupolvenvaihdos voi tuoda yritysmuodon pohdinnan uudelleen ajankohtaiseksi. Huomioitavaa on, että yksityisliike tai henkilöyhtiö on helpompi muuttaa osakeyhtiöksi kuin päinvastoin. Osakeyhtiö on siten lopullisempi valinta. Yritysmuotoa ei kuitenkaan ole järkevää valita pelkästään verotusnäkökulma huomioiden, vaan se on enemminkin sivujuonne valinnassa. (Kukkonen & Walden 2011, 18, 35.)

2.3 Osakeyhtiön verotus

Osakeyhtiö eroaa keskeisesti yksityisliikkeestä ja henkilöyhtiöstä, sillä osakeyhtiö on erillään omistajista. Omistajien vastuu on rajoitettu ainoastaan heidän sijoittamaansa pääomaan. Käytännössä pienessä osakeyhtiössä omistajan vastuu on tätä suurempi, sillä esimerkiksi rahoitusta haettaessa yrittäjä joutuu yleensä laittamaan vakuudeksi henkilökohtaista omaisuuttaan. (Kukkonen & Walden 2011, 17–18.)

Osakeyhtiö poikkeaa yksityisliikkeestä ja henkilöyhtiöstä myös verotuksen osalta. Osakeyhtiö on erillinen verovelvollinen, jonka tuloa verotetaan suhteellisella yhteisöverolla (Kukkonen & Walden 2011, 33). Tämän veron suuruus on ollut viimevuosina laskusuuntainen, ollen tällä hetkellä 20 prosenttia (Yhteisöverotus 2017). Näin ollen osakeyhtiön tehdessä voittoa kertyneet voittovarot voidaan jättää yritykseen tällä veroseuraamuksella. Toisin on yksityisliikkeessä ja henkilö-

yhtiössä, joiden jakamaton voitto verotetaan yrittäjän tulona. Voittovaroista voidaan jakaa osakeyhtiön omistajille osinkoa, jonka suuruus sovitaan yhtiökokouksessa joka tilikausi. Osinkona jaettavaa osaa verotetaan ansiotulona tai pääomatulona sen saajalta. Osingon lisäksi osakeyhtiöstä voidaan nostaa varoja esimerkiksi rahapalkkana, joka on vähennyskelpoinen yhtiön tuloverotuksessa. Tällöin verotus tapahtuu sosiaaliturvamaksua lukuun ottamatta vain saajan henkilökohtaisessa verotuksessa. (Kukkonen & Walden 2011, 33–36.) Muun muassa tätä käydään tarkemmin edempänä.

Vaikka osakeyhtiö on erillinen juridinen henkilö, voidaan tämä tietyissä tapauksissa sivuuttaa. Tällöin yhtiön nimissä harjoitettua toimintaa ei verotetakaan yhtiön vaan todellisen toimijan verotuksessa. Tämä sivuutus on mahdollinen, jos katsotaan kyseessä olevan toimijan henkilökohtainen, yhtiön toimintaan liittymätön tulo. Sivuttamisriski on olemassa, jos yhtiö esimerkiksi laskuttaa osakkaan palkkaa asiakkailta. Toisin sanoen osakeyhtiö voi olla ongelmallinen yhtiömuoto yhden hengen yrityksessä. (Kukkonen & Walden 2011, 34.)

3 VAROJEN JAKO OSAKEYHTIÖSTÄ

Yhtiön varojen jako tarkoittaa tilannetta, jossa yhtiö jakaa varojaan osakkeenomistajille ilman vastinetta. Yhtiön omia osakkeita ei katsota vastineeksi. Jaettavat varat ovat yleensä rahallisessa muodossa, mutta myös muu rahanarvoinen omaisuus, palvelu tai etu on mahdollinen. Jos saaja maksaa tästä osittain, vain erotus katsotaan varojen jaoksi. Varojen jakotavat ovat normaali voitonjako eli osinko, jako vapaan oman pääoman rahastosta, osakepääoman alentaminen, omien osakkeiden hankkiminen ja lunastaminen sekä yhtiön purkaminen ja rekisteristä poistaminen. Muut tavat jakaa varoja ovat laittomia. Osakkeenomistajat voivat kuitenkin sopia muunkinlaisesta tavasta. Mikäli he kaikki ovat yksimielisesti tämän muun tavan kannalla, ei estettä jaolle ole. (OYL 624/2006, 13:1 §; Kukkonen & Walden 2011, 38.)

Yhtiön purkamisen ja rekisteristä poistamisen jälkeen jäävä netto-omaisuus, josta on vähennetty yhtiön velat, voidaan jakaa ulos yhtiöstä. Tämä jaettava summa koostuu tällaisessa tilanteessa jäljellä olevasta vapaasta omasta pääomasta ja sidotusta omasta pääomasta. (Näitä kahta termiä avataan edempänä vapaan oman pääoman rahastoa käsiteltäessä.) Huomioitavaa on, että mikäli rekisteristä poisto johtuu viranomaisten päätöksestä, täytyy jakoa edeltää selvitysmenettely. Tämä sääntö ei koske alle 8000 euron varallisuuden omaavia yhtiöitä. (Kukkonen & Walden 2011, 39; OYL 624/2006, 13:1 §.)

Jotta yhtiön varojen jako pysyisi järkevänä, on jakoa asetettu rajoittamaan yhtiön vapaan oman pääoman määrä ja maksukyky. Varojen jako ei siis saa vaarantaa yhtiön maksukykyä, eikä esimerkiksi osingonjakona voida jakaa enempää kuin yhtiön vapaa oma pääoma. Varojen jaossa käytetään perusteena ensisijaisesti vahvistettua tilinpäätöstä. Laiton varojen jako on kyseessä silloin, kun jaon päätöksentekohetkellä on nähtävissä, että yhtiö on maksukyvytön. Tällöin luovutetut varat joudutaan palauttamaan. Maksukyvyllä tarkoitetaan olemassa olevaa tietämystä siitä, millä esimerkiksi osingonjako rahoitetaan. Ei siis tarvitse olla käteisvaroina jaettavat varat päätöksentekohetkellä. (Kukkonen & Walden 2011, 39–40; OYL 624/2006, 13:2 §.)

3.1 Tase

Nettovarallisuuden laskenta tapahtuu tasetietojen kautta. Tase on yhtiön varoista ja veloista kertova raportti. Se on yksi tärkeimmistä tilinpäätöksen tuotoksista. Tase koostuu kahdesta kokonaissummaltaan yhtä suuresta puolesta. Vastavaa-puolella on yhtiön varallisuus ja vastattavaa-puolella erät, joilla varallisuuden hankkiminen on rahoitettu. (Kirjanpito, tilikausi ja verovuosi 2017; Mikä on tase ja mitä se kertoo? 2014.)

Vastaavaa-puoli on niin sanotussa likviditeettijärjestyksessä, eli ylimpänä ovat varat, joiden muuttaminen rahaksi on vaikeinta. Tähän liittyen ylempänä olevat pysyvät vastaavat ovat niitä erä, jotka ovat suhteellisen pysyvästi yhtiön käytössä. Esimerkiksi yhtiön omistama toimitilarakennus kuuluu pysyviin vastaaviin. Vaihtuvissa vastaavissa sen sijaan tapahtuu muutoksia paljon nopeammin, kun yhtiö esimerkiksi ostaa raaka-ainetta tuotantoa varten. Vastattavaa-puolella oma pääoma tarkoittaa omaa rahoitusta ja se sisältää esimerkiksi sisään jätetyt voitot ja varat sekä yrittäjän oman sijoituksen yhtiöön. Vierasta pääomaa on velkaa, sisältäen esimerkiksi pankista otetun lainan. (Kirjanpito, tilikausi ja verovuosi 2017; Mikä on tase ja mitä se kertoo? 2014.)

3.2 Nettovarallisuus

Nettovarallisuus saadaan vähentämällä yhtiön varoista velat. Osakeyhtiössä varoiksi lasketaan käyttö-, vaihto-, sijoitus- ja rahoitusomaisuus. Lisäksi tulee vielä muu omaisuus sekä pitkävaikutteiset menot, joilla on varallisuusarvoa. Varojen arvostaminen perustuu tilinpäätökseen, kunhan ne ovat tuloverotuksessa kelpaavia arvoja. Varallisuuksien arvot saadaan varojen tuloverotuksessa poistamattomista hankintamenoista. Käyttöomaisuuskiinteistöt, -rakennukset, -rakennelmat ja arvopaperit arvostetaan niiden vertailuarvoon, mikäli se on suurempi kuin hankintameno. Varallisuusarvoa omaavat pitkävaikutteiset menot ovat yleensä niitä menoja, jotka lain (Laki elinkeinotulon verottamisesta) mukaan ovat taseeseen aktivoitavia. Varoista vähennettävä velka koostuu taseen vastattavaa-puolen vierasta pääomasta. Lisäksi pääomalaina täytyy laskea velaksi, jos laina on luonteeltaan vierasta pääomaa. Vastattavaa-puolen omaa pääomaa, mahdollisia ra-

hastoja, varauksia, poistoeroa tai laskennallisia verovelkoja ei siis pidetä nettovarallisuuden laskennassa velkana. Velka voi olla sidottu esimerkiksi indeksiin, jolloin sen arvo tulee sitä kautta. Muutoin velka arvostetaan nimellisarvoonsa. Tarkka tasekaavan kautta selitetty nettovarallisuuden laskentamalli löytyy Henkilöverotuksen käsikirjasta sivulta 715. (Vilkkumaa 2014, 134–137; Kukkonen & Walden 2011, 66–69.)

Nettovarallisuus vaikuttaa osinkoa jaettaessa siihen, mikä osa osingosta on pääomatulo-osinkoa ja mikä ansiotulo-osinkoa. Nettovarallisuutta voidaan kasvattaa esimerkiksi jättämällä voittovaroja sisään yhtiöön tai sijoittamalla lisää pääomaa yhtiöön. Lisäksi edempänä selitetyistä mahdollisista osakaskohtaisista oikaisuista eroon pääsemisellä on kasvattava vaikutus nettovarallisuuteen. (Kukkonen & Walden 2011, 81.)

Koska nettovarallisuus vaikuttaa keskeisesti verotukseen, sen optimointi on merkittävä osa verosuunnittelua. Osinkoverotusjärjestelmä kannustaa yhtiöitä varallisuuden kasvattamiseen, sillä mitä suurempi nettovarallisuus, sitä enemmän yhtiöstä voidaan nostaa vähäisesti verotettavaa pääomatulo-osinkoa. Nettovarallisuus lasketaan edellisen vuoden viimeisestä tilinpäätöksestä. (Vilkkumaa 2014, 134.)

3.3 Matemaattinen arvo

Nettovarallisuuden selvityksen jälkeen voidaan selvittää yhden osakkeen matemaattinen arvo. Nettovarallisuudeksi saatu summa jaetaan ulkona olevien osakkeiden määrällä. Tällöin saadaan yhden osakkeen matemaattinen arvo, jota voidaan käyttää määrittämään jokaisen osakkaan omistama osa yhtiön varallisuudesta kertomalla saatu summa heidän hallussaan olevien osakkeiden määrällä. Esimerkiksi yhtiön, jonka varallisuus on 600 000 euroa ja velat 200 000 euroa, nettovarallisuus on 400 000 euroa. Jos samaisella yhtiöllä on osakkeita yhteensä 100 kappaletta saadaan osakkeen matemaattiseksi arvoksi 4 000 euroa. Tästä tehdään vielä mahdolliset osakaskohtaiset oikaisut, jotta arvo olisi mahdollisimman totuudenmukainen. (Kukkonen & Walden 2011, 80–81; Vilkkumaa 2014, 134.) Oikaisuja avataan edempänä hieman tarkemmin.

3.4 Osakaskohtaiset oikaisut

Osakaskohtaiset oikaisut vaikuttavat osakkeenomistajan osakkeiden matemaattiseen arvoon. Matemaattinen arvo puolestaan vaikuttaa siihen, missä suhteessa osinko jaetaan pääomatulo- ja ansiotulo-osingoksi. Oikaisuja tarvitaan silloin, kun osakkaalla on kyseisestä osakeyhtiöstä otettu osakaslaina tai hänellä on ollut osakeyhtiön asunto käytössään. Osakaslaina vähentää osakkaan osakkeiden matemaattista arvoa, mikäli osakeyhtiö harjoittaa elinkeinotoimintaa tavoitteenaan tuottaa taloudellista voittoa tai hyötyä. Matemaattista arvoa vähentävän osakaslainan ottajan täytyy olla osakas, hänen puolisonsa tai alaikäinen lapsi. Lisäksi yhtenä ehtona on, että osakas aiemmin mainittujen perheenjäsenten kanssa omistaa yhteensä vähintään 10 prosenttia yhtiön osakkeista tai äänimäärästä. Jos osakkaan osakkeiden matemaattinen arvo ei riitä koko osakaslainan vähentämiseen, loput vähennetään perheenjäsenten osakkeiden matemaattisesta arvosta osakeomistus-suhteen mukaan. Matemaattiseen arvoon vaikuttamisen lisäksi rahamääräistä osakaslainaa verotetaan saajan pääomatulona, mikäli se tai osa siitä on maksamatta vuoden lopussa. Takaisinmaksettaessa osakaslainan voi vähentää pääomatuloista, kunhan tämä takaisinmaksu tapahtuu viiden vuoden sisällä lainan ottamisesta. (Vilkkumaa 2014, 139–140, 210; Kukkonen & Walden 2011, 75.)

Osakkaan käytössä oleva osakeyhtiön asunto vähennetään samaan tapaan kuin osakaslaina. Tähän vaaditaan, että osakas ei ole työsuhteessa osakeyhtiöön, vaan johtavassa asemassa oleva toimihenkilö. Hänen tulee omistaa yksin tai perheenjäsenten kanssa yli 50 prosenttia yhtiön osakkeista tai äänimäärästä. Toinen vaihtoehto on, että hän toimii yhtiössä johtavassa asemassa ja omistaa yksinään yli 30 prosenttia osakkeista tai äänimäärästä. Johtava asema tarkoittaa tässä esimerkiksi toimitus- tai muuta johtajaa, hallituksen jäsentä tai mahdollisen hallinto-neuvoston jäsentä. Perheenjäseniksi katsotaan puoliso, iästä riippumattomasti samassa taloudessa asuvat lapset, vanhemmat, isovanhemmat sekä appivanhemmat. Lisäksi osakkaan täytyy olla käyttänyt osakeyhtiön varoihin sisältyvää asuntoa omana tai perheensä asuntona osingonsaantivuoden aikana. Asunto voi olla tyypiltään muukin kuin vakituinen asunto, ja se voi olla sekä oma asuinkiinteistö että asunto-osakeyhtiön osakkeilla hallittu asunto. Jos nämä ehdot käyvät

toteen, vähentää asunto osakkaan osakkeiden matemaattista arvoa. Summa tulee yhtiön nettovarallisuuden laskennassa käytetystä asunnon arvosta. (Vilkkumaa 2014, 141–142; Kukkonen & Walden 2011, 75–78.)

3.5 Osinko

Osingon osalta verotus eroaa sillä perusteella, onko jakava yhtiö listattu pörsissä vai ei. Listatusta yhtiöstä saatavaa osinkoa verotetaan 85 prosentin osalta pääomatulona, ja loput 15 prosenttia on verovapaata tuloa. Vuoden 2017 pääomaverokanta on 30 prosenttia, joten esimerkiksi 10 000 euron osingosta menisi veroa $10\,000 * 0,85 * 0,30 = 2\,550$ euroa. Jos pääomatuloja on kuitenkin enemmän kuin 30 000 euroa, ylimenevästä osasta peritään veroa 34 prosenttia. Listattu yhtiö maksaa verottajalle maksettavasta osingosta ennakonpidätystä 25,5 prosenttia osingon kokonaismäärästä. (Osinkojen verotus 2017; Pääomatulojen verotus 2017; Kukkonen & Walden 2011, 45–46.)

Suurin osa yhtiöistä on listaamattomia, jolloin niiden jakaman osingon verotus perustuu osakkeen matemaattiseen arvoon. Osingonsaajan saamasta osingosta on 25 prosenttia veronalaista pääomatuloa. Näin käsitellään summa, joka on enintään 8 prosenttia osakkeiden matemaattisesta arvosta. Maksimisumma näin verotettavalle osingolle on 150 000 euroa vuodessa henkilöä kohden. Summasta, joka menee yli 8 prosentista osakkeiden matemaattista arvoa, verotetaan 75 prosenttisesti ansiotulona. Listaamaton yhtiö pidättää jo maksuvaiheessa maksamastaan osingosta 7,5 prosentin enakkopidätyksen aina 150 000 euroon asti ja ylimenevästä summasta 28 prosenttia. (Osinkojen verotus 2017; Kukkonen & Walden 2011, 45–46.)

3.6 Omistajayrittäjän palkka

Työpanokseen perustuva palkka on yksi keino jakaa varoja osakeyhtiöstä. Se on usein verotuksellisesti hyvä tapa vähennyskelpoisuutensa vuoksi. Palkan voi siis vähentää yhtiön tuloverotuksessa, jolloin välttyään kahdenkertaiselta verotukselta. Osakkeenomistaja voi saada palkan lisäksi yhtiöstä myös luontaisetuja, kuten esimerkiksi autoedun. Palkkaa verotetaan normaaliin tapaan ansiotuloverotuksessa. Ansiotuloverotus koostuu valtiolle maksettavasta tuloverosta, joka on

luonteeltaan progressiivista. Kotikunnalle maksetaan palkasta kunnallisvero, mikä vaihtelee hieman kunnittain. Mikäli palkansaaja kuuluu kirkkoon, maksaa hän palkastaan myös kirkollisveroa. Kirkollisvero on kunnallisveron tapaan tasa-vero, eikä sen prosentuaalinen osuus muutu verotettavien tulojen mukana. (Vilkkumaa 2014, 170; Kukkonen & Walden 2011, 186.)

Osakeyhtiö maksaa palkasta myös sivukuluja, jotka määräytyvät omistusosuuden mukaan. Mikäli palkansaaja omistaa yhtiöstä perheenjäsentensä kanssa vähintään 50 prosenttia osakkeista tai äänimäärästä, kuuluu hän yrittäjän eläkevakuutuksen (edempänä YEL) piiriin. Samoin käy, jos palkkaa saava osakas omistaa yksin vähintään 30 prosenttia palkkaa maksavasta yhtiöstä. YEL-osakkeenomistaja toimii johtavassa asemassa yhtiössä. Tällaisessa tapauksessa sivukulut sisältävät vain sosiaaliturvamaksun. Jos taas edellämainitut ehdot eivät täyty, kuuluu palkansaaja työntekijän eläkevakuutuksen (lyhyemmin TyEL) piiriin. Tällöin sivukulut sisältävät sosiaaliturvamaksun lisäksi työeläkevakuutusmaksun, tapaturmavakuutusmaksun ja työttömyysvakuutusmaksun. (Vilkkumaa 2014, 170–171; Kukkonen & Walden 2011, 187.)

3.7 Työpanokseen perustuva osinko

Työpanososingosta voidaan sopia esimerkiksi yhtiökokouksen päätöksellä. Se on kokonaan verotettavaa ansiotuloa, joka käsitellään verotuksessa palkkana tai työkorvauksena. Tällaisen osingon voi palkan tapaan vähentää yhtiön tuloverotuksessa. Työpanokseen perustuvan osingon määrään ei voi vaikuttaa omistussuhteet. Se käsitellään työsuorituksen tekijän verotuksessa, riippumatta siitä, onko hän saanut kyseistä osinkoa. Niimpä osingon saaja voi periaatteessa saada osingon täysin verovapaasti, jos työn suorittaja suostuu maksamaan verot saamatta mitään. Työpanosinkoon liittyviä säädöksiä tulee noudattaa, jos osingon saajan tai hänen lähipiirinsä työpanos on osingonjaon syynä. (Vilkkumaa 2014, 132–133.)

Osakkaalle maksettavasta työpanososingosta ei tarvitse maksaa työeläke- tai työttömyysvakuutusmaksua. Jos saaja ei ole osakas, tulee työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksu maksettavaksi. Lisäksi palkkana maksettavasta työpanososingosta tulee maksaa sosiaaliturvamaksu. (Vilkkumaa 2014, 133.)

3.8 Peitelty osingonjako

Peitelty osingonjako on kyseessä silloin, kun yhtiöstä annetaan osakkaalle tai hänen omaiselle rahanarvoista etuutta osingonjaon muotovaatimuksia laiminlyöden. Peiteltyksi osingonjaoksi katsotuissa tapauksissa etuuden saaja omistaa yleensä enemmistön yhtiöstä tai äänimäärästä ja on näin ollen itse ollut päättämässä etuuden myöntämisestä. Tällaisesta esimerkki on osakkaan yksityisten kulujen kirjaaminen yhtiön kuluiksi. Peitellyn osingonjaon voidaan katsoa olevan kyseessä myös silloin, kun yhtiö ostaa osakkaalta omaisuutta ylihintaan tai vastaavasti myy osakkaalle alihintaan. (Vilkkumaa 2014, 111; Peitelty osinko 2017.)

Mikäli peiteltyä osingonjakoa ilmenee, pyritään tilanne oikaisemaan verotuksen osalta oikealle tolalle. Oikaisu voi tapahtua osakeyhtiön tai osakkaan tuloverotuksessa, mutta myös molemmissa. Osakkeenomistajan osalta seuraamuksena on peitellyn osingon verotus 75 prosenttisesti ansiotulona. 25 prosenttia on tällöin verovapaata. Tästä huolimatta maksettavien verojen määrä nousee yleensä korkeammaksi kuin jako normaaleja reittejä pitkin. Peitellyn osingon jakamisesta aiheutuneet kulut kun eivät ole vähennyskelpoisia yhtiön tuloverotuksessa. (Vilkkumaa 2014, 113; Peitelty osinko 2017.)

3.9 Omien osakkeiden osto

Omien osakkeiden osto on varteenotettava varojen jakotapa esimerkiksi silloin, kun suurin osa osakkaan osingoista verotettaisiin ansiotulona. Osakeyhtiö voi siis ostaa omia osakkeitaan osakkailtaan, jolloin verotus kohdistuu osakkeenomistajan myyntivoittoon pääomatuloverona. Yhtiö ostaa omia osakkeitaan yleensä kerittyneillä voittovaroillaan. Näistä varoista on siten jo maksettu osakeyhtiön tulovero. Kyseessä on kaupankäynti, ja tällöin kaupankäynnin kohteesta joudutaan maksamaan varainsiirtovero, joka perustuu kauppahintaan. (Vilkkumaa 2014, 156–157.)

Peitellyn osingonjaon riski on olemassa, jos osakkeiden osto ei tuo suhteellista muutosta aiempiin omistussuhteisiin. Riskiä lisää myös se, että ostetaan vain osa pääosakkaan osakkeista. Osakeyhtiön omaisuutta myymällä rahoitettu omien

osakkeiden ostoa antaa aihetta epäillä peiteltyä osingonjakoa. Sama epäily nousee, jos yhtiö ostaa omia osakkeitaan, vaikka ei jaa osinkoa säännöllisesti. Kauppahintaa ei myöskään tulisi kuitata osakkeenomistajan veloista osakeyhtiölle. Lisäksi toiminnan supistumisesta johtuvassa omien osakkeiden ostossa hankitut osakkeet tulee mitätöidä, jotta toimenpidettä ei tulkita peiteltyksi osingonjakoiksi. Omien osakkeiden ostossa täytyy siis olla jokin liiketoiminnallinen syy, eikä vain osingosta menevän veron välttäminen. Syitä voivat olla esimerkiksi osakkaan jääminen pois toiminnasta tai sukupolvenvaihdos, jolloin omistussuhteet muuttuvat selvästi. Vakaalla pohjalla ollaan myös silloin, kun osakkeista ei makseta ylihintaa eikä ostaminen vaaranna liiketoimintaa. (Vilkkumaa 2014, 156–157.)

3.10 Vapaan oman pääoman rahasto

Sijoitetun vapaan oman pääoman (SVOP) rahasto on pääomasijoituksista tai voittovaroista koostuva rahasto. Yhtiön oma pääoma jakautuu sidottuun ja vapaaseen pääomaan. Sidottua omaa pääomaa ovat osakepääoma, arvonorotusrahasto, käyvän arvon rahasto, uudelleenarvostusrahasto, vararahasto ja ylikursisirahasto. Loput rahastot, mukaan lukien SVOP-rahasto, kuuluvat vapaaseen omaan pääomaan. Vapaata omaa pääomaa ovat myös yhtiön voittovarat. SVOP-rahastoon voi merkitä varoja monella eri tavalla, kunhan kyseistä summaa ei ole merkitty muihin rahastoihin. Rahastoon voi merkitä esimerkiksi voittovaroja tai osakkaan lisäpanostuksen yhtiöön. Osakkeiden merkintähinnastakin voidaan merkitä SVOP-rahastoon se osuus, jota ei ole merkitty osakepääomaan. Rahastosta jaettavia varoja käsitellään pääsääntöisesti verotuksessa osinkona. (Vapaan oman pääoman rahaston varojenjakoa verotuksessa 2017.)

SVOP-rahaston kautta jaettuja varoja voidaan listaamattomassa yhtiössä joskus käsitellä veronalaisena luovutuksena. Veronalaisena luovutuksena käsiteltävä varojen jako vapaan oman pääoman rahastosta on mahdollista vain listaamattomissa yhtiöissä, sillä pörssiyhtiön tämänkaltainen varojen jako katsotaan aina osingonjakoiksi. Osakeyhtiölain mukaan yhtiön täytyy varojen jakopäätöksessään kertoa, mistä jaettavat varat tulevat. Niin myös tässäkin tapauksessa. (Vilkkumaa 2014, 151.)

Veronalaisena luovutuksena käsiteltävässä varojen jaossa varoja jaetaan henkilölle, joka on aiemmin sijoittanut rahojaan yhtiön vapaan oman pääoman rahastoon. Varojen jaossa täytyy selvittää luotettavasti, että kyseessä on rahastoon sijoitettujen varojen palautus takaisin sijoittajalle. Tästä sijoituksesta voi olla aikaa enintään kymmenen vuotta. Luovutuksena verotettavaa varojen jakoa voi olla vain sijoitusta vastaava määrä. Luovutuksen määrästä vähennetään hankintameno, eli rahastoon sijoitettu määrä. Mikäli luovutus ylittää alkuperäisen hankintamenon, syntyy verotettavaa luovutusvoittoa. (Vilkkumaa 2014, 151–153.) Tätä käsitellään tarkemmin edempänä.

3.11 Luovutusvoitto ja -tappio

Jo aiemmin mainittu luovutusvoitto tarkoittaa myyntivoittoa, joka syntyy yksityishenkilön myydessä omaisuuttaan. Tätä tuloa verotetaan pääomatulona, ja kaupapakohde voi olla kiinteistö tai irtain omaisuus. Vastike voi olla muutakin kuin rahaa. Myyntivoiton määrä osakekaupoissa saadaan, kun osakkeiden myyntihinnasta vähennetään hankintahinta. Hankintahinta sisältää osakkeiden ostohinnan, mahdollisen lisäsijoituksen omaan pääomaan (ellei sitä ole jo palautettu), varainsiirtoveron ja mahdolliset välityspalkkiot. Vähennettävä hankintahinta voidaan muodostaa myös käyttäen hankintameno-olettamaa. Hankintameno-olettaman mukainen hankintameno lasketaan myyntihinnasta. Mikäli osakkeet on omistettu alle 10 vuotta, hankintameno on 20 prosenttia myyntihinnasta; yli 10 vuotta omistetuissa osakkeissa 40 prosenttia. Tämä kannattaa muistaa aina, kun varojen jako tuottaa osakkaalle myyntivoittoa. Olettaman kautta lasketusta summasta ei voi enää vähentää aiemmin lueteltuja muita kuluja. (Vilkkumaa 2014, 154, 168.)

Myyntivoitto on osakkeenomistajan veronalaista pääomatuloa. Tästä tulosta siis maksetaan veroa pääomatuloverokannan mukaisesti. Jaettaessa varoja myyntivoittona on hyvä huomioida, että verotus on tällöin kahdenkertaista ainakin osittain. Osakeyhtiö on maksanut ensin 20 prosenttia kaupanteossa käyttämistään voitoista veroa, jonka jälkeen myyntivoitosta verotetaan vielä pääomatuloveroa osakkeenomistajalta. Osakkeenomistajan nostama palkka puolestaan voitaisiin vähentää sivukuluineen verotuksessa, jolloin summasta maksettaisiin veroja vain palkansaajan ansiotuloverotuksessa. (Vilkkumaa 2014, 169.)

Joskus osakkeiden myynnistä voi tulla luovutustappiota. Tällaisen luovutus- tai myyntitappion voi vähentää saaduista myyntivoitoista joko samana verovuonna tai seuraavan viiden vuoden aikana. Hankintameno-olettamaa ei luovutustappion laskemisessa kuitenkaan voi käyttää. (Vilkkumaa 2014, 169.)

3.12 Omistuksen hajautus

Kuten osinkoa käsittelevässä kappaleessa kävi ilmi, 25 prosenttisesti pääomatulona verotettavaa osinkoa voi yksi henkilö saada 150 000 euroa vuodessa. Ylimenevästä summasta verotettavaksi tulee selvästi enemmän, 85 prosenttia. Mikäli tuo raja tulee vastaan ja jaettava summa ei ylitä 8 prosenttia osakkeiden matemaattisesta arvosta, on omistuksen hajauttaminen esimerkiksi puolisolle järkevää. Tällöin keveästi verotettava osuus kasvaa. Käytännössä 150 000 euron rajan ylttäminen vaatii yhtiöltä lähes kahden miljoonan euron nettovarallisuutta. (Vilkkumaa 2014, 181.)

Omistuksen hajautukselle on hyvä olla jokin muukin järkevä peruste. Esimerkiksi lapsille voi tätä kautta kerryttää varallisuutta ja tuloja. Tällöin niiden myös pitäisi olla lapsen käytettävissä. Alaikäisen lapsen tapauksessa tilanne on luonnollisesti hieman eri. Joka tapauksessa hajautuksella voidaan saada merkittäväkin verohyötyä silloin, kun nettovarallisuutta on riittävästi. (Vilkkumaa 2014, 182.)

4 CASE: ESIMERKKI OY

Tässä osiossa on teoriaosiossa käsiteltyjä asioita sovellettu käytäntöön ja vertailtu verosuunnittelun vaikutusta euroina. Laskelmissa oletetaan henkilön A olevan YEL-osakas. Suhteellisten verojen oletetaan olevan 20 prosenttia. Sosiaaliturvamaksun laskemisessa käytetään 2 prosenttia. Henkilökohtaisessa tuloverotuksessa tehtäviä vähennyksiä ei huomioida selkeyden vuoksi.

Esimerkki Oy on kohtalaisen varakas henkilö A:n omistama osakeyhtiö. Yhtiön nettovarallisuuden selvittämiseen tarvittavat tasetiedot löytyvät alta (Taulukko 1).

Taulukko 1. Esimerkki Oy:n tase

Pysyvät vastaavat	
Pitkävaikutteiset menot	14 500
Maa-alueet	480 000
Rakennus	480 000
Kalusto	300 000
Osakkeet	300 000
Vaihtuvat vastaavat	
Vaihto-omaisuus	360 000
Saamiset	260 000
Rahat ja pankkisaamiset	200 000
Vastaavaa yhteensä	2 394 500
Oma pääoma	
Osakepääoma	265 000

Edellisten tilikausien voitto	1 455 000
Tilikauden voitto	280 000
Vieras pääoma	
Pitkäaikainen	180 000
Lyhytaikainen	214 500
Vastattavaa yhteensä	2 394 500

Pysyvissä vastaavissa olevien omaisuuserien vertailuarvo on sama kuin taseeseen merkitty summa. Lisäksi yhtiön pitkävaikutteisilla menoilla on varallisuusarvoa. Lasketaan tältä pohjalta yhtiön nettovarallisuus (Taulukko 2).

Taulukko 2. Esimerkki Oy:n nettovarallisuus

Pitkävaikutteiset menot (+)	14 500
Maa-alueet (+)	480 000
Rakennus (+)	480 000
Kalusto (+)	300 000
Osakkeet (+)	300 000
Vaihto-omaisuus (+)	360 000
Saamiset (+)	260 000
Rahat ja pankkisaamiset (+)	200 000
Yhteensä	2 394 500
Vähennetään velat (-)	394 500
Nettovarallisuus	2 000 000

Matemaattinen arvo saadaan, kun jaetaan nettovarallisuus osakemäärällä. Esimerkki Oy:ssä on osakkeita 100 kappaletta, joten yhden osakkeen matemaattinen arvo on 20 000 euroa. Esimerkki Oy haluaa jakaa nyt voittovaroistaan ulos 200 000 euroa. Seuraavaksi vertaillaan tästä aiheutuvaa verorasitusta muuttaman yleisen jakotavan kautta. Lisäksi havainnollistetaan omistuksen hajauttamisen ja hankintameno-olettaman vaikutus.

4.1 Vertailua palkan ja osingon välillä

Ensimmäisessä tilanteessa Esimerkki Oy päättää jakaa koko summan osinkona A:lle. Pääomatuloksi katsotaan 8 prosenttia yhtiön nettovarallisuudesta, eli tässä tapauksessa 160 000 euroa.

Taulukko 3. Jako kokonaan osinkona

	Summa (€)
Jaettavat varat	200 000
Tulovero (20%)	40 000
Osinko	160 000
Verotettavaa	46 000
Pääomatulovero	14 400

150 000 euroon asti tästä pääomatulosta verotettavaa on vain 25 prosenttia, mikä tarkoittaa summaltaan 37 500 euroa. Ylimenevä osa on 85 prosentin osalta pääomatulona verotettavaa; tässä tapauksessa 8 500 euroa. Veronalainen summa on yhteensä 46 000 euroa (Taulukko 1). Koska pääomatuloa on enemmän kuin 30 000 euroa, lasketaan vero ylimenevältä osalta isommalla prosentilla (34 %). Yhteensä A joutuu maksamaan veroa 14 440 euroa. Lisäksi yhtiö maksaa voittovaroistaan 20 prosentin tuloveron. 200 000 eurosta Esimerkki Oy on

joutunut maksamaan siis 40 000 euroa. Kokonaisuudessaan verottajan pussiin päättyy 54 400 euroa.

Seuraavaksi tutkitaan, miten palkan nostaminen vaikuttaa verotukseen. Verotus tapahtuu osakkaan ansiotuloverotuksessa.

Taulukko 4. Jako kokonaan palkkana

	Summa (€)
Palkka	200 000
Sotu-maksu (2%)	4 000
Suhteelliset verot (20%)	40 000
Valtion tulovero	50 147,5
Verot ja maksut yhteensä	94 147,5

Esimerkki Oy joutuisi henkilön A 200 000 euron palkkatulosta maksamaan vain sosiaaliturvamaksun, eli 4 000 euroa. Henkilö A puolestaan maksaa valtion tuloveroa progressiivisen tuloveroasteikon mukaan 73 100 eurosta 10 174 euroa ja ylimenevältä osalta 39 973,5 euroa. Lisäksi palkasta menee vielä noin 20 prosenttia suhteellisia veroja riippuen muun muassa palkansaajan asuinpaikasta ja kuulumisesta kirkkoon, eli euroina 40 000. Yhteensä veroja ja maksuja tulisi 94 147,5 euroa (Taulukko 4).

Kahden edellisen vaihtoehdon kombinaationa varojen jako voi tapahtua myös osittain osinkona ja osittain palkkana. Oletetaan, että varojen jako tapahtuu 187 500 euron osalta osinkona (Taulukko 5) ja loput 12 500 palkkana (Taulukko 6).

Taulukko 5. Osingon verokohtelu

	Summa (€)
Osinkona jaettavat varat	187 500
Tulovero (20%)	37 500
Osinko	150 000
Verotettavaa (25%)	37 500
Pääomatulovero	11 550

Taulukko 6. Palkan verokohtelu

	Summa (€)
Palkkana jaettavat varat	12 500
Sotu-maksu (2%)	250
Suhteelliset verot (20%)	2 500
Valtion tulovero	0
Verot ja maksut yhteensä	2 750

Esimerkki Oy on aikanaan maksanut 150 000 euron osingosta tuloveroa 37 500 euroa. Lisäksi yhtiö joutuu maksamaan sosiaaliturvamaksun 12 500 eurosta. Tämä tekee 250 euroa. Henkilö A puolestaan ei joudu maksamaan palkan pienuuden vuoksi valtion tuloveroa, vaan pelkästään suhteelliset verot, eli 2 500 euroa. Osinko on kokonaisuudessaan 25 prosenttisesti pääomatulona verotettavaa, mikä tekee euroina 37 500. Tästä veron määrä on 11 550. Yhteensä veroja ja maksuja tulee 51 800 euroa.

4.2 Vanhan osakaslainan verorasitus

Tutkitaan tilannetta, jossa henkilö A:lla onkin yhtiöstä 6 vuotta sitten otettu 60 000 euron osakaslaina. Osakalainan summastakin on yhtiö aikanaan maksanut 20 prosentin tuloveron, mikä tekee euroina 15 000. Henkilö A maksaa osakaslainastaan veroja 30 000 eurosta 9000 euroa ja ylimenevästä osasta 10 200 euroa. Kokonaisuudessaan verorasitusta kertyy täten 34 200 euroa. Henkilö A ei voi sitä enää takaisinmaksettaessa vähentää omassa verotuksessaan, koska nostosta on yli 5 vuotta. Osinkona 60 000 euron verorasitus olisi ollut vain 19 500 euroa Esimerkki Oy:n tapauksessa.

4.3 Hajautuksen vaikutus

Henkilö A haluaa tietää omistuksen hajauttamisen verovaikutuksen. Seuraavaksi lasketaan verokohtelu tilanteelle, jossa A:n vaimo (henkilö B) omistaakin puolet osakkeista (Taulukko 7).

Taulukko 7. Omistus hajautettuna kahdelle henkilölle

	Henkilö A	Henkilö B
Jaettavat varat	100 000	100 000
Tulovero (20%)	20 000	20 000
Osinko	80 000	80 000
Verotettavaa (25%)	20 000	20 000
Pääomatulovero	6 000	6 000

Tällöin 160 000 euron osingosta jaetaan molemmille 80 000. Jaettavista varoista on maksettu jo tuloveroa 40 000 euroa. Esimerkki Oy:n suurehkosta nettovarallisuudesta johtuen molempien henkilöiden osakkeiden matemaattinen arvo on 1 000 000 euroa. Tästä 8 prosenttia on 80 000 euroa. Näin ollen henkilö A maksaa saamastaan 80 000 euron pääomatulosta veroa yhteensä vain 6 000 euroa.

Samalla tavalla myös henkilö B maksaa pääomatulostaan veroa 6 000 euroa. Yhteensä verorasitus on 52 000 euroa.

4.4 Hankintameno-olettaman hyödyllisyys

Palataan vielä tilanteeseen, jossa henkilö A omistaa Esimerkki Oy:n kokonaisuudessaan. Hän päättääkin nyt myydä puolet yhtiön osakkeista hintaan 1 500 000 €.

Taulukko 8. Hankintameno-olettama

	Hankintamenolla	Hankintameno-olettamalla
Hankinta	30 000	600 000
Myynti	1 500 000	1 500 000
Verotettavaa	1 470 000	900 000
Vero	498 600	304 800

Perustaessaan yhtiötä vuonna 1991 oli osakkeiden hankintameno euroina kokonaisuudessaan 60 000. Näin ollen nyt myytävien osakkeiden hankintameno on 30 000 euroa. Mikäli hankintameno-olettamaa ei käytettäisi, olisi henkilö A:n verotettava myyntivoitto 1 470 000 euroa. Hankintameno-olettamaa käyttäen myyntivoitosta voidaan kuitenkin vähentää 40 prosenttia myyntihinnasta, eli 600 000 euroa. Tällöin pääomatuloverotuksen piiriin jää 900 000 euroa. Tästä veroa menee yhteensä 304 800 euroa (Taulukko 8).

5 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Nettovarallisuus ja jaettava summa ovat tärkeässä osassa pohdittaessa sitä, kannattaako varoja ottaa yhtiöstä palkkana vai osinkona. Suuren nettovarallisuuden omaavasta yrityksestä on järkevää ottaa suurin osa varoista osinkona, ellei jopa kaikkea. Huomionarvoinen seikka tässä on kuitenkin se, että heti kun jaettavat varat alkavat mennä yli 8 prosentin nettovarallisuudesta, osinkona jako kallistuu huomattavasti. Tällöin jaettava osinko tulee 75 prosenttisesti verotettavaksi ansiotulo-osinkona, kun siitä on lisäksi maksettu jo 20 prosentin tulovero. Pienellä nettovarallisuudella tämä raja tulee nopeammin vastaan, ja niinpä palkka on tällöin parempi tapa, koska se voidaan vähentää mainitussa tuloverotuksessa. Kuten laskelmista selvisi, Esimerkki Oy:n kannattaa käyttää viimeiseksi mainittua tapaa, jossa henkilö A saa varoista 187 500 euroa osinkona ja loput 12 500 palkkana. Tällä menettelyllä verorasitus pienenee 2600 euroa verrattuna ensimmäisenä mainittuun osinko-vaihtoehtoon ja jopa 42 347,5 euroa verrattuna palkka-vaihtoehtoon.

Jos oletetaan nettovarallisuuden riittävän, pääomatulo-osingon verorasitus on 26 prosenttia ($20\% + 0,8 \times 7,5\%$). Koska jaettavista osingoista on jo maksettu tulovero, osinkona voidaan jakaa enää 80 prosenttia alkuperäisistä voittovaroista. Pääomatulojen veroprosentti nousee 30 000 euron jälkeen 30 prosentista 34 prosenttiin, joten todellisuudessa verorasitus pääomatulo-osingolle voi olla enimmillään 26,8 prosenttia. Seuraavan kerran verorasitus nousee, kun pääomatulo-osingon määrä ylittää 150 000 euron rajan. Ylimenevästä summasta menee veroja 43,1 prosenttia.

Palkan osalta verojen määrää on laskettu alla olevassa taulukossa (Taulukko 9).

Taulukko 9. Verorasitus kahdella eri palkkasummalla

Palkka	20 000	30 000
Sotu-maksu	400	600
Suhteelliset verot	4 000	6 000
Valtion tulovero	201,75	1 355,5
Yhteensä	4 601,75	7 955,5
Verojen osuus palkasta	23 %	26,5 %

20 000 euron palkasta vähennettäisiin noin 2 prosentin sosiaaliturvamaksu, valtion tulovero progressivisen taulukon mukaan sekä vielä noin 20 prosenttia muita suhteellisia veroja. Veroprosentti olisi tällöin 23 prosenttia. 30 000 euron palkasta puolestaan veroja ja maksuja menisi 7955,5 euroa, ja veroprosentti asettuisi 26,5 prosenttiin. Koska vähennyksiä ei näissä laskelmissa ole huomioitu, on veroprosentti mahdollisesti hieman alempi. Voidaan kuitenkin todeta, että lähemmäs 30 000 euroa kannattaa nostaa palkkana. Siitä eteenpäin on yleensä syytä nostaa osinkoa palkan ohella. Jaettavien summien edelleen kasvaessa lisätään osingon osuutta.

Osakslaina lisää verorasitusta, jos sen maksaa takaisin yli viisi vuotta noston jälkeen. Tällöin sitä ei voi enää vähentää lainansaajan pääomatuloverotuksessa. Samana vuonna nostettu ja maksettu osakslaina ei ehdi edes tulla verotettavaksi. Huomioitavaa on, että laina vaikuttaa myös osingonsaajan osakkeiden matemaattiseen arvoon vähentävästi. Hänen saamastaan osingosta on tällöin pienempi osuus ”halpaa” pääomatulo-osinkoa.

Osakkeiden hajautus voi olla hyvinkin tehokas keino verotaakan keventämiseen. Yhtiöltä vaaditaan suurta nettovarallisuutta, jotta se pystyy useammallekin osakkaalle jaettuna mahdollistamaan halvan pääomatulo-osingon. Lisäksi täytyy muistaa, että henkilökohtainen raja tälle 25-prosenttisesti verotettavalle pääomatulo-osingolle on vuositasolla 150 000 euroa. Jaettavan osingon täytyy siis olla

ainakin tuota suurempi, jotta omistuksen hajauttamisesta on verorasituksen kannalta hyötyä. Esimerkki Oy:lle tämä ei ollut edullisin keino nostaa varoja. Järjestelyn hyöty tulee esiin vasta suuremmilla jaettavilla summilla.

Hankintameno-olettama kannattaa muistaa varsinkin pitkään omistettuja osakkeita myytäessä. Tämän avulla vähennettävää hankintamenoa voi saada hyvin paljon suuremmaksi kuin käyttämällä todellista lukua. Mikäli hankintameno-olettaman kautta saatu summa onkin pienempi, on luonnollisesti parempi käyttää todellista hankintamenoa.

Verosuunnittelu on erittäin laaja kokonaisuus ja se sisältyy luonnollisesti yrityksen toimintaan. Verosuunnittelua ei voi tehokkaasti tehdä ainoastaan silloin, kun varoja halutaan jakaa ulospäin. Suunnittelussa on syytä tehdä laskelmat aina nimenomaisesta tilanteesta, sillä esimerkkilaskelmat ovat vain suuntaa antavia. Verotaakan keventämiseen tähtäville järjestelyille on hyvä olla jokin toiminnallinen syy. Peitellyn osingonjaon riski kannattaa epäselvissä tapauksissa minimoida esimerkiksi pyytämällä Verohallinnolta ennakkoratkaisu kyseiseen järjestykseen. Tässä tutkimuksessa käsiteltiin verrattain pieni osa verosuunnittelun laajasta kokonaisuudesta painottaen varojen jakovaihetta.

Tätä työtä voi jokainen yrittäjä hyödyntää tutustuessaan verosuunnitteluun. Työ on verraten helppolukuinen, joten se soveltuu myös yleisemmin verosuunnittelusta kiinnostuneille. Parhaiten tämä palvelee pienen osakeyhtiön omistajia, joilla ei ole juurikaan aiempaa tietämystä verosuunnittelusta. Alan kirjallisuus on syytä ottaa avuksi, jos haluaa tutustua tarkemmin tiettyyn osa-alueeseen. Jatkotutkimuksia ajatellen aihetta voisi lähestyä esimerkiksi pelkästään yrityksen varallisuuden kasvattamisen näkökulmasta. Toisaalta voisi keskittyä tutkimaan verosuunnittelua tarkemmin määritellyssä tilanteessa, vaikkapa sukupolvenvaihdoksessa.

LÄHTEET

Euroopan komissio 2003. Suositus 2003/361/EY. Artikla 2. Viitattu 25.8.2017
<http://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2003:124:0036:0041:fi:PDF>.

Hirsijärvi, S., Remes, P., Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15., uudistettu painos. Helsinki: Tammi.

Kirjanpito, tilikausi ja verovuosi 2017. Verohallinto. Viitattu 8.11.2017
https://www.vero.fi/henkiloasiakkaat/verokortti-ja-veroilmoitus/veroilmoitus_ja_verotuspaato/liikkeen-tai-ammattinharjoittaja/kirjanpito-tilikausi-ja-verovuosi/.

Kukkonen, M. & Walden, R. 2011. Pk-yrityksen verosuunnittelu. 1. painos. Helsinki: WSOYpro Oy.

Laadullinen tutkimus 2015. Jyväskylän yliopisto. Viitattu 9.11.2017
<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/laadullinen-tutkimus>.

Mikä on tase ja mitä se kertoo? 2014. Suomen Talousverkko Oy. Viitattu 8.11.2017
<https://www.talousverkko.fi/mika-on-tase-ja-mita-se-kertoo/>.

Osinkojen verotus 2017. Veronmaksajain Keskusliitto Ry. Viitattu 22.8.2017
<https://www.veronmaksajat.fi/Sijoittaminen/Osinkojen-verotus/>.

OYL 624/2006. Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624.

Peitelty osinko 2017. Verohallinto. Viitattu 7.11.2017
https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/48147/peitelty_osink2/.

Pääomatulojen verotus 2017. Valtiovarainministeriö. Viitattu 22.9.2017
<http://vm.fi/verotus/henkiloverotus/paaomatulojen-verotus>.

Tuppurainen, N. 2013. Osakeyhtiön ja sen osakkaan verotus ja verosuunnittelu. Opinnäytetyö, AMK. Metropolia, kauppa, hallinto ja oikeustieteet, liiketalouden koulutusohjelma. Viitattu 20.6.2017
<http://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2013081414682>.

Vapaan oman pääoman rahaston varojenjakoverotuksessa 2017. Verohallinto. Viitattu 9.11.2017
https://www.vero.fi/syventavat-vero-ohjeet/ohje-hakusivu/60520/vapaan_oman_paaoman_rahaston_varojenjak2/#3.2-varojenjaon-kasitleminen-osinkona.

Vilkkumaa, M. 2014. Yrityksen osinko-opas. 1. painos. Helsinki: Yrityskirjat Oy.

Yhteisöverotus 2017. Veronmaksajain Keskusliitto Ry. Viitattu 20.2.2017
<https://www.veronmaksajat.fi/luvut/Tilastot/Tuloverot/Yhteisoverotus/>.